

Transelectrica®
Societate Administrată în Sistem Dualist

Compania Națională de Transport al Energiei Electrice
Transelectrica SA - Punct de lucru: Str. Olteni, nr. 2-4, C.P. 030786, București
România, Număr înregistrare Oficial Registrului Comerțului J40/8060/2000,
Cod Unic de înregistrare 13328043 Telefon +4021 303 56 11, Fax +4021 303 56 10
Capital subscris și vărsat: 733.031.420 Lei
www.transelectrica.ro

Consiliul de Supraveghere – Comitetul de Audit

Nr. _____ / __.03.2020

Către: Adunarea Generală a Acționarilor

Raportul Comitetului de Audit

din cadrul Consiliului de Supraveghere al CNTEE Transelectrica SA (TEL) aferent anului 2019 asupra sistemelor de control intern și de gestiune a riscurilor semnificative ale Companiei

Consiliul de Supraveghere (CS) are rolul esențial de a controla permanent modul în care Directoratul conduce Compania, precum și rolul de a verifica activitatea desfășurată în numele și pe seama Companiei. Prin urmare, CS are dreptul și îndatorirea să stabilească modalitățile de control și de verificare pe care le consideră necesare în vederea îndeplinirii activităților sale de supraveghere și de raportare cu privire la activitatea desfășurată către acționari în întrunirile Adunărilor generale ale acționarilor (AGA).

Comitetul de Audit din cadrul Consiliului de Supraveghere (CS) al CNTEE Transelectrica SA, constituit în baza Actului Constitutiv al CNTEE Transelectrica SA, și-a desfășurat activitatea în conformitate cu prevederile legale în materie.

Până la data de 30.11.2019 componența Comitetului de Audit a fost următoarea: Adrian MITROI – președinte, membri: Mircea Gheorghe Dumitru COȘEA, Virginia Mihaela TOADER, Petru TĂRNICERU și Ionică BĂDILĂ.

În perioada 02-31.12.2019 componența Comitetului de Audit a fost următoarea: Jean-Valentin COMĂNESCU – președinte, Adrian GOICEA – membru, Luiza POPESCU – membru.

Membrii Comitetului de Audit sunt nominalizați dintre membrii CS (care la rândul lor sunt numiți de către AGA). Componența actuală a acestuia este următoarea: Jean - Valentin COMĂNESCU – președinte, Adrian GOICEA - membru, Luiza POPESCU - membru, Mihaela CONSTANTINOVICI – membru.

Pe parcursul anului 2019, Comitetul de audit, întrunit în 4 ședințe plenare, a analizat procesul de raportare financiară și de management, precum și planul financiar și procesul de elaborare a situațiilor financiare anuale separate și consolidate, respectiv au fost analizate și verificate datele și informațiile incluse în următoarele documente:

- Situațiile Financiare Separate Preliminare la data și pentru exercițiul financiar încheiat la decembrie 2018 (Neauditat);0
- Situațiile financiare separate pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2018 întocmite conform Ordinului MFP 2844/2016;
- Situațiile financiare consolidate pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2018 întocmite conform Ordinului MFP 2844/2016;
- Raportul anual al Directoratului asupra activității Companiei în anul 2018, întocmit în conformitate cu prevederilor art. 63 din legea nr.24/ 2017 privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață și

Regulamentul Autorității de Supraveghere Financiară nr.5/2018 privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață;

- Raportul anual asupra situațiilor financiare consolidate ale Transelectrica pentru anul 2018;
- Situațiilor financiare interimare separate simplificate la data și pentru perioada de trei luni încheiată la data de 31 martie 2019;
- Situațiile financiare separate simplificate ale CNTEE Transelectrica SA la data și pentru perioada de 6 luni încheiată la data de 30 iunie 2019;
- Raportul semestrialului I 2019 privind activitatea economico-financiară a CNTEE Transelectrica SA (întocmit conform cerințelor pieței de capital);
- Programul anual de investiții al CNTEE Transelectrica SA pe anul 2019 și a cheltuielilor de investiții pentru anii 2020-2021;
- Situații Financiare separate la 30 septembrie 2019;
- Bugetul de Venituri și Cheltuieli al Companiei pentru anul 2019, precum și estimările pentru anii 2020 și 2021;

În cadrul ședințelor, membrii Comitetului de audit din cadrul CS au luat act de următoarele documente:

- Raportul de activitate al Directoratului aferent trim. IV 2018;
- Raportul trim. IV și ianuarie – decembrie 2018, întocmit în conformitate cu cerințele legislației pieței de capital;
- Situația economică preliminară pe primele două luni ale anului 2019;
- Raportul auditorului independent pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2018;
- Informarea privind constituirea rezervelor aferente veniturilor realizate din alocarea capacității de transport pe liniile de interconexiune din surplusul realizat din rezerve din reevaluare neimpozabil la modificarea destinației;
- Repartizarea profitului net la 31.12.2018;
- Raportul de Sustenabilitate pentru anul 2018;
- Raportul non financiar consolidat 2018;
- Nota de informare privind intervenirea prescrierii dreptului acționarilor la dividendele aferente anului 2015;
- Raportul de activitate al Directoratului privind rezultatele trimestriale pentru trimestrul I al anului 2019 (întocmit conform prevederilor OUG nr. 109/2011);
- Raportul trimestrial privind activitatea economico-financiară a CNTEE Transelectrica SA pentru trimestrul I al anului 2019 (întocmit conform cerințelor pieței de capital);
- Raportul de activitate al Directoratului privind rezultatele trimestriale pentru trimestrul II al anului 2019 (întocmit conform prevederilor OUG nr. 109/2011);
- Raportul de activitate al Directoratului privind rezultatele trimestriale pentru trimestrul III al anului 2019 (întocmit conform prevederilor OUG nr. 109/2011);
- Raportul privind activitatea de Audit Public Intern aferent anului 2019 desfășurat la nivelul TEL precum și al filialelor acesteia;

Totodată, în anul 2019, Comitetul de audit din cadrul Consiliului de Supraveghere a participat la întocmirea și definitivarea:

- Raportului Comitetului de Audit aferent anului 2018 asupra sistemelor de control intern și de gestiune a riscurilor semnificative din cadrul TEL, întocmit în baza prevederilor Codului de Governanță Corporativă al Bursei de Valori București (material al AGOA aferent ședinței din data de 24.04.2019);
- Raportului semestrial II 2019 al CS asupra activității de administrare, întocmit conform OUG 109/2011, prezentat acționarilor în ședința ordinară din data de 11.10.2019;

Pe parcursul anului 2019, Comitetul de Audit a fost informat cu privire la Planul acțiunilor de audit (intern) pe anul 2019 și i-au fost comunicate toate Rapoartele de audit întocmite în anul 2019.

În continuarea celor prezentate anterior, prezentăm acționarilor o scurtă informare asupra sistemelor de control intern și de gestiune a riscurilor semnificative ale Companiei, detaliată în cele ce urmează:

1. Raport privind activitatea aferentă anului 2019 desfășurată de structura de Audit Public Intern (API) din cadrul CNTEE "Transelectrica" S.A. precum și al filialelor acesteia

Activitatea de audit public intern desfășurată de structura API din cadrul CNTEE Transelectrica SA în cursul anului 2019, s-a desfășurat cu respectarea cerințelor minime de raportare solicitate de UCAAPI (Unitatea Centrală de Armonizarea pentru Auditul Public Intern) în cadrul formatului standard al raportului anual aferent anului 2019.

1.1. Reglementări care guvernează activitatea API

- ✚ Legea nr.672/2002, privind auditul public intern, cu completările ulterioare;
- ✚ Normele generale privind exercitarea activității de audit public intern (HG nr.1086/2013);
- ✚ Norme metodologice privind exercitarea auditului public intern la CNTEE Transelectrica SA nr. 23203/08.07.2014.
- ✚ Procedura operațională internă a companiei "Audit Public Intern"
- ✚ Carta auditului public intern din cadrul CNTEE "Transelectrica"

1.2. Planificarea activității de audit public intern

Planul anual a fost stabilit în baza „Planului multianual de audit public intern al CNTEE Transelectrica SA” aprobat și a analizei riscurilor, ținând cont de anumite priorități apărute ca urmare a misiunilor de audit anterioare, sau a unor solicitări din partea membrilor Directoratului.

Planul misiunilor de audit public intern pe anul 2019, aprobat de Directorat, a cuprins un număr de 28 misiuni, dintre care:

- ✚ 27 misiuni de asigurare (22 în sucursalele de transport și cinci în Executivul Companiei);
- ✚ o misiune de evaluare (la filiala Societatea „SMART SA”).

1.3. Funcționarea Auditului Public Intern

- ❖ La nivelul CNTEE TRANSELECTRICA SA structura de audit public intern înființată este și funcțională.
- ❖ La nivelul celor cinci filiale care au înființat audit public intern, funcționarea auditului public intern are următoarele caracteristici:
 - La patru entități auditul public intern funcționează:
 - la trei entități (SMART, FORMENERG, TELETRANS) prin structură proprie;
 - la o entitate (ICEMENERG SERVICE) prin organul ierarhic superior;
 - La o entitate (OPCOM) auditul public intern nu funcționează, deși este înființat prin structură proprie. Cauza nefuncționării structurii de audit intern înființate este că începând cu data de 26.06.2019 postul alocat structurii de audit intern este vacant. Soluția avută în vedere de către CNTEE TRANSELECTRICA SA pentru rezolvarea acestei situații: până la ocuparea postului vacant, auditul intern se va asigura de către organul ierarhic superior.

1.4. Raportarea activității de audit public intern

Dintre cele cinci filiale (entități subordonate) ale CNTEE "Transelectrica" S.A., patru entități (SMART, OPCOM, FORMENERG și TELETRANS) au înființat audit public intern prin structură proprie cu acceptul CNTEE "Transelectrica" S.A. Filiala ICEMENERG SERVICE S.A. are înființat auditul public intern prin organul ierarhic superior.

Auditul public intern funcționează prin structură proprie la trei din cele patru filiale care au înființat audit public intern prin structură proprie. Cele trei entități subordonate au astfel obligația de a emite și comunica către CNTEE "Transelectrica" S.A. raportul anual de activitate privind funcția de audit public intern. Dintre acestea, raportul anual de activitate a fost emis de un număr de trei entități publice subordonate (filiale), informațiile furnizate de acestea regăsindu-se în cuprinsul prezentului raport.

1.5. Independența structurii de audit public intern

Independența este atributul funcției de audit public intern în timp ce obiectivitatea este apanajul auditorilor publici interni. Prin urmare, criteriile respectate sunt:

- ✓ Pentru păstrarea independenței structurii de audit public intern:
 - funcția de audit public intern trebuie să raporteze direct managementului superior al organizației;
 - numirea și destituirea managementului funcției de audit public intern respectiv a auditorilor publici interni trebuie să fie supuse procesului de avizare, conform legii.
- ✓ Pentru păstrarea obiectivității auditorilor publici interni:
 - Auditorii publici interni nu trebuie implicați în activitățile pe care ulterior le pot audita;
 - Auditorii publici interni trebuie să-și declare independența în cadrul misiunilor de audit public intern și de evaluare efectuate.

Aceste aspecte se regăsesc în baza legală actuală, respectiv Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern, republicată cu modificările și completările ulterioare și HG nr. 1086/2013 pentru aprobarea Normelor generale privind exercitarea activității de audit public intern. De asemenea, aspecte similare se regăsesc în practica internațională de audit intern stipulată în Standardele Internaționale de Practică Profesională în Auditul intern (IPPF) emise de către Institutul Auditorilor Interni (vezi Standardele de la 1100 la 1130).

1.6. Obiectivitatea auditorilor interni

❖ La nivelul CNTEE "Transelectrica" S.A.

În anul 2019 structura de Audit Public Intern nu a fost implicată în exercitarea activităților auditabile. Totodată, în anul 2019 toți auditorii interni au completat „Declarația de independență” pentru fiecare misiune de audit public intern la care au participat. Nu au fost constatate probleme în urma completării acestor declarații.

❖ La nivelul filialelor CNTEE "Transelectrica" S.A.

Din rapoartele anuale de activitate emise de un număr de trei structuri de audit public intern funcționale, au rezultat următoarele informații:

- ✓ Referitor la implicarea auditorilor publici interni în exercitarea activităților auditabile: la toate cele trei entități în anul 2019, auditorii interni nu au fost implicați în exercitarea activităților auditabile.
- ✓ Referitor la completarea declarației de independență: la toate cele trei entități în anul 2019, auditorii interni au completat declarațiile de independență.

1.7. Asigurarea cadrului metodologic și procedural

Cadrul metodologic și procedural aferent activității de audit public intern se referă la aspecte care sunt de natură a asigura buna desfășurare a acestei activități, prin prisma metodologiilor și a procedurilor aplicabile, luând în calcul și aplicarea și respectarea codului de conduită etică al auditorului public intern.

Referitor la aceste aspecte, activitatea de audit public intern a fost reglementată începând cu anul 2003, pe lângă legislația primară cunoscută, și de OMFP nr. 38/2003 pentru aprobarea Normelor generale privind exercitarea activității de audit public intern.

În anul 2013, ulterior modificării și republicării Legii auditului public intern, a fost emisă HG nr. 1086/2013 pentru aprobarea Normelor generale privind exercitarea activității de audit public intern. Aceasta aduce o serie de modificări și îmbunătățiri pentru vechea versiune a normelor generale. Ambele versiuni ale normelor generale prevedeau emiterea de norme proprii de audit public intern.

Referitor la procedurarea activităților din cadrul structurii de audit public intern, acestea sunt supuse și ele emiterii de proceduri de sistem sau operaționale, după caz. Noțiunea de procedură este utilizată în cadrul prezentului raport în sensul dat de OSGG nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice.

Având în vedere acest lucru, este necesar ca structurile de audit public intern să analizeze și să decidă câte dintre activitățile derulate trebuie să fie procedurate (adică să se emită o procedură scrisă pentru acea activitate). În acest context gradul de procedurare poate varia de la o entitate la alta, în funcție de judecata profesională aplicată. De asemenea, pentru activitățile procedurabile, se va stabili care este gradul de emiterie a procedurilor. În mod firesc ținta este de 100%, urmărindu-se apropierea cât mai mult de acest scor.

1.8. Emiterea normelor proprii și a procedurilor scrise specifice activității de audit public intern

❖ La nivelul CNTEE "Transelectrica" S.A.:

- ✓ normele proprii au fost întocmite și au fost avizate de către organul ierarhic superior (OIS) – cu avizul nr. 20194/16.06.2014;
- ✓ procedura internă cod TEL-15.02, care este actualizată ori de câte ori este necesară. Toate etapele parcurse în desfășurarea misiunilor de audit intern, de la planificarea acestora, până la urmărirea și raportarea stadiului implementării recomandărilor, sunt prevăzute în conținutul acestei proceduri.

Pentru 1 activitate procedurabilă identificată a fost emisă 1 procedură scrisă, ceea ce reprezintă un grad de emiterie al procedurilor de 100%.

❖ La nivelul filialelor CNTEE "Transelectrica" S.A.

- ✓ Pentru totalul de patru unități subordonate (filiale) care au înființat funcția de audit public intern prin structură proprie, situația utilizării normelor proprii este următoarea: toate cele patru entități au primit acordul CNTEE "Transelectrica" S.A. pentru emiteria normelor proprii, una este nefuncțională.
- ✓ La cele patru entități care au primit acordul CNTEE "Transelectrica" S.A. pentru emiteria normelor proprii, situația emiterii acestor norme se prezintă astfel: toate cele patru entități au întocmit normele proprii care au fost avizate de către CNTEE Transelectrica SA, una este nefuncțională.

La nivelul structurilor de audit public intern din cadrul filialelor CNTEE Transelectrica SA au fost identificate un număr total de nouă activități (șapte la nivelul filialei FORMENERG și câte o activitate la nivelul celorlalte două filiale care au emis rapoarte anuale de activitate). Dintre acestea s-a stabilit că un număr de nouă activități sunt procedurabile, ceea ce reprezintă 100%. Activitățile stabilite ca fiind procedurabile sunt următoarele:

- ✓ Activitatea de audit public intern (la nivelul filialelor SMART și TELETRANS)
- ✓ La nivelul FORMENERG au fost identificate șapte activități, care sunt de fapt subactivități ale activității de audit public intern, respectiv: întocmirea planului multianual de audit public intern; întocmirea planului anual de audit public intern; efectuarea misiunii de audit public intern de asigurare – regularitate/conformitate; efectuarea misiunii de audit public intern de consiliere; efectuarea misiunii de audit public intern ad-hoc; pregătirea profesională a auditorului intern; întocmirea raportului anual al activității de audit public intern.

Din cele nouă activități procedurabile au fost emise un număr de nouă proceduri scrise, ceea ce reprezintă un grad de emiterie al procedurilor de 100%.

1.9. Asigurarea și îmbunătățirea calității activității de audit public intern

1.9.1. Elaborarea și actualizarea Programului de Asigurare și Îmbunătățire a Calității (PAIC)

În conformitate cu prevederile punctului 2.3.7. din anexa nr. 1 la HG nr. 1086/2013, la nivelul structurii de audit public intern se elaborează un Program de asigurare și îmbunătățire a calității (PAIC) sub toate aspectele auditului public intern, care să permită un control continuu al eficacității acestuia.

Programul de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit public intern trebuie să garanteze că activitatea de audit public intern se desfășoară în conformitate cu normele, instrucțiunile și Codul privind conduita etică a auditorului public intern și să contribuie la îmbunătățirea activității structurii de audit public intern.

PAIC trebuie să ajute la exprimarea unor concluzii cu privire la calitatea activității de audit public intern și să ducă la efectuarea unor recomandări pentru implementarea unor îmbunătățiri corespunzătoare a acestei activități și ar trebui să permită o evaluare a:

- ✓ Conformității cu baza legală în vigoare;
- ✓ Contribuției auditului public intern la procesele de guvernanță, management al riscurilor și controlul organizației;
- ✓ Acoperirea integrală a sferei auditabile;
- ✓ Respectarea legilor, reglementărilor și procedurilor pe care activitatea de audit public intern trebuie să le respecte;
- ✓ Riscurile care afectează funcționarea auditului public intern.

PAIC ar trebui să impună o abordare sistematică și disciplinată a procesului de autoevaluare periodică, inclusiv modalitatea de realizare a autoevaluărilor periodice pentru fiecare an intermediar între evaluările externe.

Un PAIC pe deplin funcțional exercită o monitorizare permanentă a activității de audit public intern și o autoevaluare periodică a acesteia pentru a asigura conformitatea cu cadrul legal și procedural aplicabil. Cu ajutorul acestui proces, evaluarea externă ar trebui să devină efectiv o oportunitate de a obține noi idei de la evaluator sau de la echipa de evaluare, cu privire la modalitățile de îmbunătățire a calității generale a auditului public intern, a eficienței și a eficacității.

❖ La nivelul CNTEE "Transelectrica" S.A.

Structurii de audit public intern a emis PAIC. PAIC-ul emis este actualizat periodic. Ultima actualizare a documentului a fost realizată în data de 11.01.2018.

❖ La nivelul filialelor CNTEE "Transelectrica" S.A.

Din rapoartele anuale de activitate emise de un număr de trei structuri de audit public intern funcționale, au rezultat următoarele informații: toate cele trei filiale au elaborat și actualizat PAIC.

1.9.2. Realizarea evaluării externe

Complementar PAIC, calitatea funcției de audit public intern se poate îmbunătăți prin evaluările externe. Aceste evaluări trebuie efectuate la fiecare cinci ani, conform cerințelor legislației naționale, dar și standardelor internaționale de audit intern emise de către Institutul Auditorilor Interni (IIA). Obiectivul evaluării externe este de a evalua activitatea de audit public intern din punct de vedere al conformității cu definiția auditului intern, cu cerințele codului de conduită etică și cu prevederile legislației naționale în domeniu.

Evaluările externe se pot concentra, de asemenea, pe identificarea oportunităților de îmbunătățire a funcției de audit public intern, oferind sugestii pentru a îmbunătăți eficacitatea acestei activități și promovând idei pentru a spori imaginea și credibilitatea funcției de audit public intern.

❖ La nivelul CNTEE "Transelectrica" S.A.

În anul 2019, structura de Audit Public Intern nu a fost evaluată de Curtea de Conturi a României, de către organul ierarhic superior (OIS) sau de alte entități. Auditul Public Intern din cadrul CNTEE Transelectrica nu a fost evaluat de nici una dintre structurile amintite anterior, în ultimii patru ani anteriori anului de raportare.

❖ La nivelul filialelor CNTEE "Transelectrica" S.A.

La nivelul entităților subordonate, din rapoartele anuale de activitate emise de un număr de trei structuri de audit public intern funcționale, a rezultat faptul că, în anul 2019:

- o entitate (SMART) a fost evaluată de organul ierarhic superior;
- două entități nu au fost supuse evaluării.

Situația evaluărilor externe în ultimii patru ani a entităților subordonate se prezintă astfel: toate cele trei entități au fost evaluate de organul ierarhic superior, Curtea de Conturi, sau alte entități. În ceea ce privește evaluarea la fiecare cinci ani a activității de audit public intern, un număr de zero structuri de audit intern funcționale nu au fost evaluate în ultimii cinci ani.

1.10. Activitatea de audit public intern derulată în anul de raportare

În ceea ce privește funcția de audit public intern, activitatea de planificare se realizează multianual, pe o perioadă de trei ani, dar și anual. Calculul și repartizarea resurselor se realizează doar pe orizontul de timp mai scurt (un an).

❖ La nivelul CNTEE "Transelectrica" S.A.

Pentru perioada 2017 – 2021 a fost elaborat și aprobat Planul multianual de audit public intern, înregistrat în Comapnie cu nr. 1976/017.01.2017. În conformitate cu prevederile Legii nr. 672/2002 republicată, cu modificările și completările ulterioare, auditul public intern se exercită asupra tuturor activităților desfășurate într-o entitate, inclusiv asupra activităților entităților subordonate. Ca urmare a acestui fapt, auditorii interni existenți în cadrul API trebuie să-și exercite activitatea de audit public intern asupra structurilor organizaționale din Executivul Companiei, a celor opt sucursale și a filialelor unde nu există structură internă de audit. Auditul în filialele FORMENERG, OPCOM, SMART și TELETRANS se efectuează prin structura proprie, urmând ca personalul API din CNTEE "Transelectrica" S.A. să efectueze evaluarea acestora.

Având în vedere numărul foarte mare și diversitatea activităților desfășurate în cadrul Companiei, comparativ cu resursele umane ale structurii API și calendarul anual disponibil pentru misiunile de audit public intern, precum și de necesitatea efectuării unor misiuni de evaluare în filiale, planul multianual a fost întocmit pentru o perioadă de cinci ani. Revizuirea planului se face ori de câte ori este cazul, pentru a avea certitudinea că acesta conține în continuare informații relevante și actualizate.

Pentru defalcarea pe ani a activităților auditate s-a realizat o ierarhizare a entităților organizaționale, funcție de importanța și aportul lor în atingerea obiectivelor principale de activitate ale CNTEE "Transelectrica" SA. În cadrul fiecărei structuri s-a procedat la o identificare și ierarhizare a activităților desfășurate, în baza regulamentelor de organizare și funcționare de detaliu și a interviurilor cu conducerea entităților respective. Ierarhizarea a ținut cont și de analiza și evaluarea riscurilor asociate fiecărei activități. Împărțirea pe ani a acestor activități s-a făcut în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit și bunele practici stabilite în acest domeniu, având în vedere pe cât posibil și o distribuție echilibrată. Astfel, în fiecare an vor fi auditate cu preponderență activități cu risc mare, dar și cele cu risc mediu și mic.

Criteriile de analiză de risc utilizate în cadrul planificării anuale și multianuale sunt următoarele:

- probabilitatea de apariție a riscului;
- gravitatea consecințelor evenimentului (nivelul impactului).

În anul 2019 au fost realizate un număr de **27 misiuni de asigurare**. Având în vedere faptul că în cadrul unei misiuni de asigurare se pot aborda mai multe domenii, s-a constatat că în cadrul:

- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul bugetar;
- a 12 misiuni de asigurare s-a abordat domeniul financiar-contabil;
- unei misiuni de asigurare s-a abordat domeniul achizițiilor publice;
- unei misiuni de asigurare s-a abordat domeniul resurselor umane;
- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul IT;
- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul juridic;
- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul fondurilor comunitare;
- a 12 misiuni de asigurare s-a abordat domeniul funcțiilor specifice entității;
- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul SCM/SCIM;
- unei misiuni de asigurare s-au abordat alte domenii.

În cadrul misiunilor de audit public intern derulate în cursul anului 2019 **nu au fost** constatate **iregularități**.

Recomandările neînsușite reprezintă recomandările care au fost incluse în raportul final de audit public intern, dar pentru care conducătorul entității publice nu și-a dat avizul în conformitate cu prevederile punctului 6.6.6. din HG nr. 1086/2013, menționând în mod expres acest lucru. În conformitate cu legislația aplicabilă în vigoare, aceste recomandări trebuie aduse la cunoștința UCAAPI, împreună cu consecințele neimplementării lor.

În cadrul misiunilor de audit public intern derulate în cursul anului 2019 **nu au fost** constatate **recomandări neînsușite**.

Referitor la **urmărirea implementării recomandărilor**, această activitate se referă la recomandările formulate de către structura de audit public intern în cadrul misiunilor de asigurare anterioare și pentru care structura de audit public intern are obligația urmăririi modului de implementare.

În acest context, **în cursul anului 2019** au fost urmărite un număr de 162 recomandări, cu următoarele rezultate:

- 107 recomandări implementate, din care:
 - 97 recomandări implementate în termenul stabilit;
 - zece recomandări implementate după termenul stabilit;
- 19 recomandări parțial implementate (în curs de implementare), din care:
 - 18 recomandări pentru care termenul de implementare stabilit nu a fost depășit;
 - o recomandare cu termenul de implementare depășit;
- 36 recomandări neimplementate, din care:
 - 35 recomandări pentru care termenul de implementare stabilit nu a fost depășit;
 - o recomandare cu termenul de implementare depășit.

Domeniul	Număr de recomandări implementate		Număr de recomandări parțial implementate		Număr de recomandări neimplementate	
	în termenul stabilit	după termenul stabilit	pentru care termenul de implementare stabilit nu a fost depășit	cu termenul de implementare depășit	pentru care termenul de implementare stabilit nu a fost depășit	cu termenul de implementare depășit
Bugetar	2	0	0	0	0	0
Financiar-contabil	38	2	5	1	15	0
Achizițiilor publice	6	0	1	0	2	0
Resurse umane	0	3	1	0	14	0
Tehnologia informației	0	0	0	0	1	1
Juridic	0	0	0	0	0	0
Fonduri comunitare	0	0	0	0	0	0
Funcțiile specifice entității	48	5	8	0	1	0
SCM/SCIM	2	0	2	0	0	0
Alte domenii	1	0	1	0	2	0

TOTAL 1	97	10	18	1	35	1
TOTAL 2	107		19		36	

În anul 2019 la nivelul CNTEE Transelectrica SA nu au fost efectuate misiuni de consiliere formalizate. Cu toate acestea, structura Audit Public Intern a acordat consiliere pe tot parcursul anului, celor care au solicitat aceasta. Astfel, pe parcursul misiunilor efectuate s-au acordat lămuriri cu privire la diverse prevederi legale, sau de procedurile operaționale în vigoare. De asemenea, am răspuns cu promptitudine diverselor solicitări de clarificări din partea filialelor, sucursalelor, sau a entităților din executivul Companiei.

❖ La nivelul filialelor CNTEE "Transelectrica" S.A.

La nivelul celor trei entități subordonate care au emis raport anual privind activitatea de audit public intern, procesul de planificare anuală și multianuală prezintă următoarele particularități:

- ✓ Referitor la elaborarea criteriilor proprii de analiză de risc: trei entități și-au emis propriile criterii de analiză a riscului;
- ✓ Referitor la elaborarea unei proceduri operaționale de planificare anuală și multianuală: două entități și-au emis procedură operațională;
- ✓ Referitor la elaborarea planului anual și multianual, acesta s-a realizat ținând cont de:
 - o entitate a ținut cont de structuri;
 - două entități au ținut ținut cont de activități.

La nivelul entităților subordonate CNTEE Transelectrica SA în anul 2019 au fost realizate un număr de **11 misiuni de asigurare**. Având în vedere faptul că în cadrul unei misiuni de asigurare se pot aborda mai multe domenii, s-a constatat că în cadrul:

- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul bugetar;
- a trei misiuni de asigurare s-a abordat domeniul financiar-contabil;
- unei misiuni de asigurare s-a abordat domeniul achizițiilor publice;
- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul resurselor umane;
- unei misiuni de asigurare s-a abordat domeniul IT;
- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul juridic;
- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul fondurilor comunitare;
- unei misiuni de asigurare s-a abordat domeniul funcțiilor specifice entității;
- niciunei misiuni de asigurare nu s-a abordat domeniul SCM/SCIM;
- cinci misiuni de asigurare s-au abordat alte domenii.

În cadrul misiunilor de audit public intern derulate în cursul anului 2019, la nivelul entităților subordonate **nu au fost** constatate **iregularități**.

Recomandările neînsușite reprezintă recomandările care au fost incluse în raportul final de audit public intern, dar pentru care conducătorul entității publice subordonate, aflate în coordonare sau sub autoritate nu și-a dat avizul în conformitate cu prevederile punctului 6.6.6. din HG nr. 1086/2013. În conformitate cu legislația aplicabilă în vigoare, aceste recomandări trebuie aduse la cunoștința ordonatorului principal de credite, împreună cu consecințele neimplementării lor.

În cadrul misiunilor de audit public intern derulate în cursul anului 2019, **nu au fost** constatate **recomandări neînsușite**.

Referitor la **urmărirea implementării recomandărilor**, această activitate se referă la recomandările realizate de către structura de audit intern în cadrul misiunilor de asigurare din anii anteriori, și pentru care structura de audit public intern are obligația urmăririi modului de implementare.

În acest context, **în cursul anului 2019** au fost urmărite un număr de 103 recomandări, cu următoarele rezultate:

- 46 recomandări implementate în termenul stabilit;
- 6 recomandări parțial implementate (în curs de implementare) pentru care termenul de implementare stabilit nu a fost depășit;
- 51 recomandări neimplementate pentru care termenul de implementare stabilit nu a fost depășit.

Domeniul	Număr de recomandări implementate la nivelul tuturor entităților subordonate		Număr de recomandări parțial implementate la nivelul tuturor entităților subordonate		Număr de recomandări neimplementate la nivelul tuturor entităților subordonate	
	în termenul stabilit	după termenul stabilit	pentru care termenul de implementare stabilit nu a fost depășit	cu termenul de implementare depășit	pentru care termenul de implementare stabilit nu a fost depășit	cu termenul de implementare depășit
Bugetar	0	0	0	0	0	0
Financiar-contabil	12	0	1	0	1	0
Achizițiilor publice	0	0	0	0	15	0
Resurse umane	0	0	0	0	0	0
Tehnologia informației	0	0	0	0	6	0
Juridic	13	0	0	0	6	0
Fonduri comunitare	0	0	0	0	0	0
Funcțiile specifice entității	3	0	0	0	0	0
SCM/SCIM	0	0	0	0	0	0
Alte domenii	18	0	5	0	23	0
TOTAL 1	46	0	6	0	51	0
TOTAL 2	46		6		51	

În cursul anului 2019, nu au fost realizate misiuni de consiliere formalizate în cadrul filialelor CNTEE Transelectrica SA.

1.11. Realizarea misiunilor de evaluare a activității de audit intern

❖ La nivelul CNTEE "Transelectrica" S.A.

În anul 2019 a fost realizată o misiune de evaluare, conform Planului misiunilor de audit public intern pe anul 2019, la filiala SMART SA.

❖ La nivelul filialelor CNTEE "Transelectrica" S.A. – Nu este cazul

1.12. Concluzii

❖ La nivelul CNTEE "Transelectrica" S.A.

Auditul public intern prin activitățile pe care le desfășoară adaugă valoare atât prin evaluarea sistemului de control intern și analiza riscurilor asociate activităților auditabile, cât și prin recomandările cuprinse în raportul întocmit și transmise în scopul asigurării atingerii obiectivelor Companiei. Aceste recomandări au determinat structurile auditate să-și perfecționeze activitățile și să-și îmbunătățească sistemul de control intern, astfel că de la un audit la altul s-au remarcat progrese semnificative.

Activitățile de monitorizare sunt orientate spre plusvaloarea creată de auditul public intern în sprijinirea îndeplinirii obiectivelor Companiei. Având în vedere implicarea personalului structurilor auditate și a conducătorilor acestora în acțiunile de implementare a recomandărilor emise, se poate spune că auditul public intern a sprijinit personalul prin revizuirea modului de lucru și aplicarea prevederilor legale, organizarea mai bună a activității și colaborarea permanentă în eficientizarea lucrărilor efectuate.

Implementarea recomandărilor făcute în cursul tuturor misiunilor de audit public intern desfășurate pe parcursul anului 2019 a vizat și a condus la:

- ✓ cunoașterea și aplicarea mai eficientă a legislației, procedurilor și instrucțiunilor aferente activităților auditate;
- ✓ identificarea și corectarea deficiențelor sancționabile de către organele de control extern;
- ✓ eliminarea aspectelor negative din activitățile auditate în vederea diminuării condițiilor de apariție a riscurilor;
- ✓ o atenție mai mare la aplicarea reglementărilor în vigoare referitoare la elaborarea, avizarea și aprobarea Programului anual de achiziții sectoriale, precum și la pregătirea și derularea procedurilor de atribuire, inclusiv achizițiile directe ;
- ✓ o atenție sporită la aplicarea reglementărilor interne referitoare la fundamentarea programului de investiții și a proiectului de buget la nivelul Companiei privind lucrările de investiții, la urmărirea realizării acestuia, precum și la derularea și decontarea contractelor de investiții;
- ✓ îmbunătățirea modului de lucru referitor la exercitarea controlului financiar preventiv la nivelul Companiei;
- ✓ o atenție sporită la aplicarea reglementărilor în vigoare referitoare la recrutarea și selecția de personal, precum și la verificarea fișelor de post aferente personalului angajat;
- ✓ îmbunătățirea modului de lucru referitor la înregistrarea stocurilor în evidența contabilă, precum și la stabilirea valorii de inventar a stocurilor și constituirea ajustărilor pentru depreciere;
- ✓ efectuarea de rapoarte periodice privind evoluția stadiului proiectelor de investiții din punct de vedere contabil în conformitate cu clauzele contractelor respective, care vor fi aduse la cunoștința Directoratului Companiei și a entităților organizatorice care derulează contractele respective;
- ✓ evaluarea mai bună a activității persoanelor care exercită activitatea de control financiar preventiv în cadrul Executivului Companiei;
- ✓ o atenție mai mare la asigurarea condițiilor pentru realizarea lucrărilor de mentenanță, precum și la urmărirea și recepția acestora;
- ✓ îmbunătățirea modului de lucru referitor la coordonarea lucrărilor de intervenții, executarea manevrelor (planificate, curente, preventive și de lichidare a avariilor și deranjamentelor din rețea) și analiza incidentelor, precum și la teleconducerea stațiilor rețehnologizate și asigurarea funcționării eficiente a acestora.
- ✓ creșterea comunicării între entitățile Companiei;
- ✓ îmbunătățirea sistemului de control intern aferent entităților și activităților auditate.

❖ **La nivelul filialelor CNTEE "Transelectrica,, S.A.**

Prin misiunile derulate de structurile de audit intern din cadrul filialelor CNTEE Transelectrica, s-a urmărit formularea de recomandări pentru înlăturarea disfuncționalităților și îmbunătățirea activităților structurilor auditate, astfel încât eficiența și eficacitatea acestora să crească, fapt care va contribui în final la atingerea obiectivelor stabilite de societate.

Conștientizarea managementului privind necesitatea consolidării auditului intern s-a concretizat prin aprobarea fără obiecțiuni a rapoartelor misiunilor de audit intern derulate pe parcursul anului 2019.

Misiunile de audit desfășurate în cursul anului 2019, finalizate prin rapoarte de audit, au asigurat creșterea gradului de control deținut asupra operațiunilor ce se desfășoară în cadrul entității publice. De asemenea, au constituit un îndrumar pentru îmbunătățirea calității operațiunilor ce se desfășoară, ajutând structurile auditate să își atingă obiectivele printr-o evaluare și o abordare sistematică și metodică a riscurilor.

Pe parcursul anului 2019, Comitetul de Audit a fost informat cu privire la Planul misiunilor de audit pe anul 2019 și i-au fost comunicate toate Rapoartele de audit întocmite în anul 2019.

1.13. Propuneri pentru îmbunătățirea activității de audit public intern

❖ **La nivelul CNTEE "Transelectrica" S.A.**

Continuarea procesului de consolidare a funcției de auditor intern în cadrul CNTEE Transelectrica SA în vederea

îmbunătățirii transparenței, utilizării eficiente a fondurilor și a patrimoniului public.

- ✓ Efectuarea unor întâlniri sau discuții periodice a auditorilor interni cu conducerea Companiei, de natură să clarifice operativ anumite probleme apărute precum și așteptările managementului de top referitoare la activitatea de audit public intern.
- ✓ Asigurarea unui nivel de salarizare al auditorilor interni corespunzător ierarhiei acestei funcții în cadrul sistemului de salarizare al societății.
- ✓ Schimburi de experiență cu celelalte structuri de audit public intern din domeniul energetic și cu organizații internaționale sau auditori din țările Uniunii Europene.
- ✓ Asigurarea unei pregătiri continue, unitare și la standarde de calitate, necesare obținerii certificatelor de atestare națională a auditorilor interni.
- ✓ Necesitatea unei colaborări permanente din punct de vedere metodologic și îndrumare între structura de audit public intern de la nivelul ierarhic superior (Secretariatul General al Guvernului) și API CNTEE Transelectrica SA.

❖ **Propuneri privind îmbunătățirea activității de audit public intern desfășurată la nivelul filialelor CNTEE "Transelectrica" S.A.**

➤ **TELETRANS**

- Menținerea unei pregătiri profesionale adecvate a auditorilor interni, ceea ce presupune participarea la cursuri de pregătire profesională susținute de către specialiști din domeniu.
- Perfecționarea activității de audit intern vizează conținutul cadrului procedural, precum și dezvoltarea unei colaborări profesionale permanente, din punct de vedere metodologic și îndrumare, între auditorii interni de la nivelul S. TELETRANS S.A. și auditorii din structura API CNTEE "Transelectrica" S.A.

➤ **SMART**

- Îmbunătățirea activităților de audit intern se va baza pe perfecționarea activității prin programe de pregătire profesională complexe pe domenii concrete ale activității economice și forme de organizare, precum și o stransă colaborare cu structura de Audit Intern din cadrul CNTEE "Transelectrica" S.A.

➤ **FORMENERG**

- Conștientizarea permanentă a șefilor de la toate nivelurile FORMENERG-SA și a întregului personal pentru înțelegerea corectă a activității de audit intern, atât în ceea ce privește regulile după care aceasta se desfășoară, dar și modul în care se fructifică cel mai bine această funcție, astfel încât aceștia să perceapă auditul intern ca un ajutor, un sprijin competent și independent și nu ca pe încă o formă de control.
- Comunicarea permanentă între auditor și conducerea FORMENERG-SA în ceea ce privește aspectele auditate și dificultățile sau problemele identificate pentru depistarea cauzelor care au dus la apariția lor și identificarea celor mai adecvate și fezabile căi de remediere a acestora și de diminuare a riscurilor.
- În vederea asigurării creșterii calității activității auditului și a rapoartelor prezentate și pentru eficientizarea controlului efectuat, propun:
- Organizarea permanentă a unor schimburi de experiență cu colegii din cadrul structurii API din cadrul CNTEE Transelectrica SA și din cadrul celorlalte filiale;
- Participarea auditorului public intern din cadrul FORMENERG-S.A. la activități de instruire pe linia H.G.1086/11.12.2013 privind Normele generale privind exercitarea activității de audit public intern; cursuri de audit public intern ai căror formatori să fie specialiști din cadrul UCAAPI; activități de instruire pe linia Ordinului S.G.G. nr. 600/2018 privind Codul controlului intern/managerial al entităților publice, cu modificările și completările ulterioare; cursuri de formare profesională, traininguri, seminarii (de calitate) cu teme de interes în desfășurarea activităților specifice entității publice.

2. Managementul riscului pentru anul 2019

2.1. Cadrul organizațional al managementului riscului

În conformitate cu legislația în vigoare - *Ordinul SGG nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice*, în cadrul Companiei, în anul 2019, s-a consolidat cadrul de organizare și de funcționare necesar pentru implementarea și dezvoltarea sistemului de control intern managerial. În acest sens, s-au actualizat:

- + componența, atribuțiile și responsabilitățile Echipei de Management al Riscurilor la nivelul Companiei (EMRC). În cadrul Echipei este constituit Grupul de Management și Control al Riscurilor (GMCR); Președinte al Echipei de Management al Riscurilor la nivelul Companiei este Managerul Departamentului Infrastructuri Critice. Pentru asigurarea unui management eficient al riscurilor la toate nivelurile Companiei, conducătorii entităților organizatorice din Companie (direcții, departamente, sucursale de transport) au desemnat la nivelul acestora un responsabil cu riscurile, care este membru în Echipa de Management al Riscurilor la nivelul Companiei (EMRC);
- + componența, atribuțiile și responsabilitățile Comisiei de monitorizare pentru implementarea Sistemului de Control Intern/Managerial, asumată prin Hotărâre de Directorat;
- + *Regulamentul de Organizare și Funcționare al Comisiei de monitorizare a controlului intern/managerial al Companiei.*
- + componența Secretariatul Tehnic al Comisiei de monitorizare pentru implementarea Sistemului de Control Intern/Managerial (CM SCIM).

Comisia de monitorizare a controlului intern/managerial coordonează procesul de actualizare a obiectivelor generale și specifice, a activităților procedurale, a procesului de gestionare a riscurilor, a sistemului de monitorizare a performanțelor, a situației procedurilor și a sistemului de monitorizare și de raportare, respectiv informare către Directoratul Companiei. Riscurile aferente obiectivelor și/sau activităților se identifică și se evaluează la nivelul fiecărei entități organizatorice din Companie (direcție, departament, sucursala de transport), în conformitate cu elementele din *Registrul riscurilor*; riscurile semnificative se centralizează de către Departamentul Infrastructuri Critice – Management riscuri, în *Registrul riscurilor la nivel de Companie*.

Comisia de monitorizare analizează și prioritizează riscurile semnificative, care pot afecta atingerea obiectivelor Companiei, prin stabilirea profilului de risc și a limitei de toleranță la risc, anual. Președintele Echipei de Management al Riscurilor la nivelul Companiei și inspectorul șef adjunct – Management riscuri, din cadrul Departamentului Infrastructuri Critice, fac parte din Secretariatul tehnic al Comisiei de monitorizare; pe baza *Registrului riscurilor de la nivelul Companiei*, Președintele Echipei de Management al Riscurilor propune profilul de risc și limita de toleranță la risc, care sunt analizate și avizate în ședința Comisiei și aprobate de către Directoratul Companiei.

O dată cu *Registrul riscurilor*, conducătorii entităților organizatorice din Companie (direcții, departamente, sucursale de transport), transmit măsurile de control pentru riscurile semnificative, Președintelui Echipei de Management al Riscurilor la nivelul Companiei, din cadrul Departamentului Infrastructuri Critice, membru în Secretariatul tehnic al Comisiei de monitorizare, care elaborează anual *Planul de implementare a măsurilor de control pentru riscurile semnificative la nivelul Companiei*; planul este analizat de Comisia de monitorizare și aprobat de către Directoratul Companiei.

Secretariatul tehnic al Comisiei de monitorizare transmite Planul de măsuri aprobat compartimentelor responsabile cu gestionarea riscurilor semnificative, în vederea implementării.

Președintele Echipei de Management al Riscurilor la nivelul Companiei, din cadrul Departamentului Infrastructuri Critice, membru în Secretariatul tehnic al Comisiei de monitorizare, elaborează, pe baza *raportărilor anuale*, ale conducătorilor entităților organizatorice din Companie (direcții, departamente, sucursale de transport), privind desfășurarea procesului de gestionare a riscurilor și monitorizarea performanțelor la nivel de entitate organizatorică, o *Informare* către Directoratul Companiei, avizată de Președintele Comisiei de monitorizare, privind desfășurarea procesului de gestionare a riscurilor și monitorizarea performanțelor la nivelul Companiei.

În CNTEE "Transelectrica" S.A. riscurile ce ar putea avea un impact substanțial asupra realizării / îndeplinirii obiectivelor Companiei sunt gestionate în conformitate cu procedurile operaționale specifice activităților și în conformitate cu *procedura operațională TEL 10.00 Managementul riscurilor*. *Procedura operațională internă – "Managementul riscurilor"* are ca scop implementarea unui proces de management al riscurilor, care să faciliteze realizarea obiectivelor Companiei, în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate. Totodată se asigură îmbunătățirea continuă a modului de desfășurare

a etapelor aferente procesului de management al riscurilor, respectiv identificarea, evaluarea, stabilirea strategiei de gestionare, monitorizarea implementării măsurilor de control și raportarea periodică, astfel:

- ✓ identificarea riscurilor în strânsă legătură cu activitățile aferente obiectivelor specifice, a căror realizare ar putea fi afectată de materializarea riscurilor; identificarea amenințărilor / vulnerabilităților prezente în cadrul activităților curente, care ar putea conduce la nerealizarea obiectivelor propuse;
- ✓ evaluarea riscurilor, prin estimarea probabilității de materializare, a impactului asupra activităților aferente îndeplinirii obiectivelor, în cazul în care acestea se materializează; ierarhizarea și prioritizarea riscurilor în funcție de toleranța la risc;
- ✓ stabilirea strategiei de gestionare a riscurilor (răspunsului la risc) prin identificarea celor mai adecvate modalități de tratare a riscurilor, inclusiv măsuri de control; analiza și gestionarea riscurilor în funcție de limita de toleranță la risc aprobată;
- ✓ monitorizarea implementării măsurilor de control și revizuirea acestora în funcție de eficacitatea rezultatelor acestora;
- ✓ raportarea periodică a situației riscurilor se realizează ori de câte ori este nevoie sau cel puțin o dată pe an, respectiv dacă riscurile persistă, în funcție de apariția de riscuri noi, eficiența măsurilor de control adoptate, reevaluarea riscurilor existente etc.

Procedura furnizează personalului CNTEE Transelectrica SA un instrument de lucru, care facilitează gestionarea riscurilor într-un mod metodic și eficient, pentru îndeplinirea obiectivelor Companiei. În acest sens, în baza procedurii este elaborată anual documentația privind gestionarea riscurilor ce pot afecta activitatea CNTEE Transelectrica SA, ce conține și descrierea modului în care sunt stabilite, implementate și monitorizate măsurile de control menite să limiteze posibilele amenințări și consecințe survenite în cazul materializării riscurilor.

Procedura prevede ca fiecare entitate organizatorică are obligația de a analiza sistematic, cel puțin o dată pe an, riscurile legate de desfășurarea activităților sale și de a elabora planurile corespunzătoare în direcția limitării posibilelor consecințe ale riscurilor; conducerea fiecărei entități organizatorice nominalizează un responsabil cu riscurile, care asigură întocmirea anuală a documentațiilor Registrul riscurilor, Planul de măsuri, Raport anual, completarea fișelor de urmărire a riscurilor ori de câte ori se consideră necesar și întocmirea formularelor de alertă la risc, la apariția unui risc nou.

În anul 2019, principalele documente privind activitatea de managementul riscului, elaborate în cadrul Companiei, pentru facilitarea realizării obiectivelor Companiei, în condiții de economicitate, eficiență, eficacitate și îndeplinirea cerințelor legale, au fost:

- ✓ *Registrul riscurilor 2019 pentru riscurile semnificative identificate în CNTEE „Transelectrica” S.A.;*
- ✓ *Planul de acțiuni privind activitatea de gestionare a riscurilor pentru perioada ianuarie 2019 – ianuarie 2020;*
- ✓ *INFORMAREA privind desfășurarea procesului de gestionare a riscurilor și monitorizarea performanțelor la nivelul CNTEE Transelectrica S.A. în anul 2018, avizată de Președintele Comisiei de Monitorizare, aprobată de Directorat;*
- ✓ *Tabelul C12 CM - Registrul riscurilor 2019, RISCURI SEMNIFICATIVE: IMPORTANTE și CRITICE la nivel de COMPANIE – PRIORITIZARE;*
- ✓ *Planul de implementare a măsurilor de control 2019, pentru riscurile semnificative la nivel de Companie;*

În conformitate cu *Regulamentul de Organizare și Funcționare al Comisiei de monitorizare a controlului intern managerial* și prevederile din *Procedura TEL 10.00 Managementul riscurilor*, Președintele Echipei de management al riscurilor la nivel de Companie a inițializat întocmirea raportării anuale la nivel de Companie, prin adresa nr. 41383 / 04.10.2019, solicitând conducerilor entităților organizatorice, documentațiile întocmite și aprobate, la nivel de entitate organizatorică (direcție, departament, sucursală de transport).

În baza documentațiilor întocmite și aprobate, la nivel de entitate organizatorică (direcție, departament, sucursală de transport), în cadrul Departamentului Infrastructuri Critice – Managementul Riscului s-au întocmit documentele la nivel de Companie:

- ✓ *Registrul riscurilor 2020, CNTEE „Transelectrica” S.A., pentru riscurile semnificative la nivel de Companie, Planul de implementare a măsurilor de control 2020, pentru riscurile semnificative la nivel de Companie, care, împreună cu Raportul privind întocmirea „Registrului Riscurilor CNTEE Transelectrica S.A., 2020” și a „Planului de implementare a măsurilor de control, 2020” pentru riscurile semnificative la nivel de Companie, au fost aprobate de Directorat.*

2.2. Analiza riscurilor aferente activităților, în anul 2019

În procesul de actualizare a Registrului riscurilor la nivel de Companie, s-a constatat menținerea expunerii la risc la nivelul anului anterior, riscurile reziduale, față de precedentă evaluare menținându-se în general la același nivel.

Riscurile identificate în anii precedenți sunt ținute sub control corespunzător; totuși expunerile la risc aferente activităților de investiții și achiziții se mențin la nivel ridicat.

Riscuri noi identificate în anul 2019, în cadrul entităților organizatorice:

Responsabilul cu protecția datelor cu caracter personal la nivel de Companie a identificat riscuri specifice de securitate a datelor, din punct de vedere al Protecției Datelor cu Caracter Personal, în conformitate cu standardele în vigoare, riscuri posibile care ar putea altera integritatea, securitatea sau confidențialitatea informațiilor cu caracter personal. Acțiunile privind identificarea riscurilor specifice de securitate a datelor din punct de vedere al Protecției Datelor cu Caracter Personal vor fi implementate la revizuirea procedurii operaționale TEL 10.00 Managementul riscului.

Dintre riscurile materializate în anul 2019, menționăm:

- ✚ Riscul investițional: situația financiară dificilă cu care se confruntă filiala SMART a făcut obiectul mai multor materiale de informare a Directoratului Transelectrica. La nivelul UEFA / DBRM se monitorizează activitatea financiară a filialelor, elaborându-se, la fiecare trimestru, Raportul de activitate al filialelor;
- ✚ Riscul de neîncasare a sumelor de bani ca urmare a executării instrumentelor de garantare care au stat la baza garantării avansurilor primite de către executanți în cadrul proiectelor de investiții;
- ✚ Proces îngreunat de achiziție ce duce la realizarea incompletă a Programului de Mentenanță RET;
- ✚ Proces îngreunat de achiziție ce duce la realizarea sub nivelele programate cantitative sau calitative a Programului Anual de Investiții.

Riscuri semnificative materializate la nivelul succursalelor de transport: Avarierea/ defectarea / indisponibilizarea LEA de 220 kV și 400 kV, aparatajului primar din stațiile de transformare, unităților de transformare și/sau a bobinelor de compensare, sistemelor de protecție și de automatizare, sistemelor de comandă control - monitorizare (SCC), instalațiilor de servicii interne de curent continuu și curent alternativ, instalațiilor de prevenire și stingere a incendiilor, sistemelor de comunicații / telecomunicații, afectarea stării de sănătate și securitate a personalului, degajări / deversări de substanțe dăunătoare mediului înconjurător (fum, SF6, ulei, combustibili etc.) sunt sintetizate în Anexa 4.

Principalele riscuri identificate în CNTEE "Transelectrica" S.A.:

- ✚ Riscuri tehnice și operaționale:
 - Deficiențe în programarea funcționării SEN și în managementul congestiilor;
 - Întreruperea furnizării serviciilor de telecomunicații pentru operarea SEN;
 - Avarii la instalații și echipamente;
 - Disfuncționalități în operarea Pieței de echilibrare;
 - Neexecutarea sau întârzierile în realizarea Programului Anual de Investiții;
 - Disfuncționalități în cadrul sistemelor și platformelor utilizate în conducerea operativă, comunicații și telecomunicații;
 - Indisponibilitatea colectării, memorării și accesului la datele de măsurare de calitate a energiei electrice;
 - Neîndeplinirea cerințelor legale privind casarea;
 - Realizarea sub nivelele programate cantitative și calitative a programelor Anuale de Investiții/Mentanță/Achiziții;
 - Întârzieri în achiziția serviciilor necesare pentru asigurarea stocului de securitate și intervenție al "Transelectrica" S.A;

- Derularea necorespunzătoare a proceselor de racordare a utilizatorilor la rețelele electrice de interes public;
 - Neîncadrare în termenele reglementate sau contractuale, determinate în special de dificultăți în obținerea drepturilor asupra terenurilor;
 - Nerealizarea integrală a Programului Anual de Achiziții și distorsionarea procedurilor de achiziție, cu impact major asupra desfășurării activității de investiții;
 - Riscuri legate de Piețe de Energie - Riscul de contrapartidă, Riscul de neîncasare a creanțelor, Riscul de prognoză.
- ✚ Riscuri financiare
- Riscul de rată a dobânzii,
 - Riscul valutar,
 - Riscul privind prevederile din acordurile de finanțare,
 - Riscul de lichiditate,
 - Riscul de credit,
 - Deteriorarea ratingului de credit al Companiei,
 - Riscul de preț datorat imprevizibilității pieței de energie, putând duce la creșteri de costuri asociate CPT.
- ✚ Riscuri strategice
- Riscul de tarifare (preț) asociat cadrului de reglementare,
 - Riscul de volum,
 - Riscul de implementare coduri de rețea.
 - Riscuri legale - licențe, riscuri contractuale, inclusiv amenzi de la autorități sau plăți compensatorii;
- ✚ Riscuri de securitate
- Breșe în asigurarea securității și a protecției infrastructurilor critice ICN/ICE și în asigurarea continuității activității în situații de urgență,
 - Neasigurarea securității informațiilor clasificate,
 - Neasigurarea securității și a protecției infrastructurilor cibernetice.
- ✚ Riscuri legate de personal și de mediu
- Dificultăți/deficiențe în recrutarea, pregătirea profesională și motivarea personalului,
 - Nerealizarea sau realizarea incompletă a Programului anual de formare profesională,
 - Recrutarea necorespunzătoare a personalului,
 - Afectarea stării de sănătate și securitate a personalului,
 - Poluarea mediului, gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor,
 - Erorile umane - erori cauzate de operarea manuală, repetabilitatea operațiunilor; pentru limitarea efectelor riscului uman se propun verificări suplimentare și încheierea de asigurări pentru externalizarea riscului.

2.3. Profilul de risc rezultat și propunerea prioritizării riscurilor și a limitelor de toleranță

La nivel de entitate organizatorică (direcție, departament, sucursală de transport), pentru fiecare risc a fost evaluată expunerea, atât ca risc INERENT (expunerea la riscul privind îndeplinirea obiectivelor, în absența oricărei acțiuni care ar putea fi luată, pentru a reduce probabilitatea și/sau impactul acestuia), cât și ca risc REZIDUAL (expunerea la riscul privind îndeplinirea obiectivelor, care rămâne după stabilirea și implementarea măsurilor de tratare a riscului), evaluări cuprinse în Registrul riscurilor la nivel de entitate organizatorică.

- În Executiv au fost sintetizate 125 riscuri identificate cu valorile expunerilor inerente și reziduale:
 - Riscuri inerente: scăzute 59 și semnificative 66 din care cele semnificative, 39 sunt medii și 27 ridicate.
 - Riscuri reziduale: 83 scăzute și 42 semnificative, din care 37 medii și 5 ridicate.
- În sucursalele de transport au fost identificate 15 riscuri similar cu valorile inerente și reziduale:
 - Riscuri inerente: scăzute 5 (4 la ST Constanța și ST Timișoara) și semnificative 10, respectiv 11, din care câte un risc ridicat la ST Constanța și ST Timișoara.

- Riscuri reziduale: scăzute 14 sau 15, semnificative (medii) 1, respectiv zero.

ST Constanta și ST Timișoara au evaluat riscul „Realizarea sub nivelele programate cantitative sau calitative a Programului Anual de Investiții (R5/12)” ca având expunere RIDICATĂ, ca risc inerent, iar prin aplicarea măsurilor de ținere sub control, s-a acționat în sensul micșorării probabilității de apariție, devenind MEDIU, ca risc rezidual.

2.4. Ținerea sub control a riscurilor. Acțiuni

Acțiunile stabilite pentru ținerea sub control a riscurilor pentru anul 2019 au fost cuprinse în documentul *Planul de implementare a măsurilor de control pentru riscurile semnificative*, întocmit la nivel de entitate organizatorică. În baza acestor documente, la nivel de Companie s-a întocmit *Planul de implementare a măsurilor de control*, nr. 55228/09.01.2019 stadiul îndeplinirii acestuia urmărindu-se în cadrul acțiunilor de îndrumare și control al Grupului de Management și Control al Riscurilor.

Acțiunile luate pentru ținerea sub control a riscurilor, în anul 2019, în principal, au diminuat probabilitatea de materializare și impactul riscului, față de nivelul riscurilor inerente.

Riscurile materializate au fost tratate în conformitate cu strategia adoptată, impusă de circumstanțele care au favorizat apariția riscului.

Stabilirea strategiei de gestionare a riscurilor, respectiv: acceptarea riscului, monitorizarea riscului, tratarea riscului pentru eliminarea / diminuarea la un nivel acceptabil prin măsuri, externalizarea riscului prin: asigurări, externalizarea activității, alte contracte cu terți, s-a efectuat, de către fiecare entitate organizatorică (direcție, departament, sucursală de transport), prin identificarea celor mai adecvate și fezabile acțiuni de tratare a riscurilor și în conformitate cu responsabilitățile de administrare a acestora, astfel încât să se înregistreze valori cât mai reduse ale expunerii la risc, în contextul intern și extern dat.

Preponderent, strategiile au constatat în:

- ✓ tratarea riscului pentru eliminarea / diminuarea la un nivel acceptabil prin măsuri și
- ✓ monitorizarea riscului.

Dintre instrumentele de control intern utilizate, menționăm:

- ✓ măsuri în cadrul programelor de achiziții / mentenanță/ investiții / pregătire profesională a personalului;
- ✓ elaborarea sau revizia procedurilor;
- ✓ modificarea organizării procesuală și structurală;
- ✓ indicator de performanță atașat obiectivului;
- ✓ redistribuirea personalului;
- ✓ constituirea sau actualizarea de baze de date.

În cazul materializării unor riscuri, au fost intensificate măsurile de control și verificări pentru situații similare, pentru a preveni materializarea riscurilor sau apariția eventualelor riscuri noi.

Măsurile de control la nivelul entităților organizatorice (direcție, departament, sucursala de transport), sunt integral implementate sau în curs de implementare.

Pentru anul 2020, acțiunile stabilite pentru ținerea sub control a riscurilor sunt cuprinse în documentul *Planul de implementare a măsurilor de control 2020, pentru riscurile semnificative la nivel de Companie*, aprobat de Directorat. Acesta cuprinde pentru fiecare risc: cauze, estimare risc inerent (probabilitate și impact), măsuri de control – de prevenire, cu termene și responsabili, consecințe, măsuri de control pentru limitarea consecințelor, cu termene și responsabili, estimare risc rezidual (probabilitate și impact), entități care gestionează riscul.

Activitatea de gestionare a riscurilor, în anul 2019, s-a desfășurat în mod corespunzător, la nivelul întregii Companii, respectând integral și la timp, cerințele legale și reglementările interne. Totuși, pentru riscuri majore legate de întâzieri în realizarea *Programului anual de achiziții sectoriale* este necesară identificarea și aplicarea unor măsuri radicale și utilizarea tuturor pârghiilor legale care să facă posibilă creșterea gradului de realizare a acestor programe.

Documentațiile supuse avizării CTA/CTES includ informații privind Managementul Riscului aferente proceselor specifice identificate.

Ca axe de progres, pentru eficientizarea procesului de gestiune a riscului, s-a recomandat:

- ❖ fundamentarea activităților / proiectelor propuse pentru includerea în programele anuale de investiții, achiziții și mentenanță să cuprindă și aspecte legate de managementul riscului – ce riscuri ale Companiei se diminuează și estimarea efectelor - privind modificarea impactului și a probabilității de apariție a riscurilor respective; aceste aspecte vor fi cuprinse și în raportările privind realizarea programelor anuale.
- ❖ raportările (sinteza) privind modul de realizare a programelor anuale de investiții, achiziții și mentenanță să fie transmise, spre știință și Președintelui Echipii de management al riscurilor la nivel de Companie, pentru urmărirea modului de ținere sub control a riscurilor.
- ❖ identificarea interdependențelor – ce alte entități organizatorice pot induce riscuri în activitatea unei entități organizatorice; ce alte entități organizatorice pot fi afectate în cazul materializării unor riscuri în activitatea unei EO.

Toate propunerile transmise au fost implementate.

Comitetul de audit,

Jean - Valentin COMĂNESCU

Adrian GOICEA

Luiza POPESCU

Mihaela CONSTANTINOVICI
